

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guida per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

= Rom. 4726

= Latent 676

= Rom. 679

CATECHISMVS

INSTRV

CTIO PVERORVM ECCLESIAE,
non minus sana, quàm
succincta.

Per GEORGIVM VVI-
CELIYM,

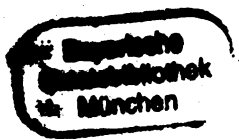
PSAL. I.

Et in lege eius meditabitur die ac nocte.

Cum GRATIA & Priuilegio
Imperiali.

MOGVNTIAE
Ad Dium Victorem excudebat
Franciscus Behem.

ANNO M. D. XLII.

INSTITVTIO PVE

RORVM ECCLESIAE, TAM

sana, quàm succincta.

*

CREATIO MVNDI.

IN PRINCIPIO
creavit Deus Coe-
lum & Terrā, Nec
non omnia quæ in
eis sunt, siue uide-
antur, siue non uideantur. Genes. i.

ÆTERNITAS Filij.

In principio erat Verbum, &
Verbum erat apud Deum, & De-
us erat Verbum. Hoc erat in prin-
cipio apud Deum, Omnia per ip-
sum facta sunt, & sine ipso factum
est nihil quod factum est. In ipso ui-
ta erat, & uita erat lux hominum,

A ñ & lux

CATECHISMVS

& lux in tenebris lucet, & tenebræ
eum non apprehenderunt, Ioan. i.

CREATIO PRIMI

Hominis.

Formauit Dominus Deus Adam seu hominem è puluere terræ,
& inspirauit in faciem eius spiraculum uitæ, & fuit Homo in animam uiuentem. Et dixit Dominus Deus: Non est bonum, esse Adam seu hominem solum, faciam ei Adiutorium, quod sit coram eo. Et cadere fecit Dominus Deus soporem suum per Adam, & dormiuit, & tulit unam è costis eius, & clausit carnem pro ea, & ædificauit Dominus Deus costam, quam tulerat ex Adam in mulierem, & adduxit eam ad Adam, & dixit Adam: Hac uice os
ex ossibus

ECCLESIAE. 3

ex ossibus meis, & caro ex carne mea, & uocabitur Virissa, quia ex uiro sumpta est ista, Genesis ij.

TRANSGRESSIO

Adæ istius.

Propter unum hominem (inobedientem Adam) peccatū in mundum introiit, ac per peccatū Mors. Rursus: Vnius delicto multi mortui sunt. Mox: Condemnatio ex uno delicto ad condemnationē ꝛc. Roma. cap. v.

VATICINIUM DE

Messia seu Christo aduentu
ro, qui, quod perierat,
reparauit.

Dominus ipse dabit uobis signum: Ecce Virgo concipiet & pariet filium, & uocabit nomen eius Immanuel. A iij NA

CATECHISMVS
NATIVITAS EXPEC-
tati Messiaë , Christi no-
stri Seruatoris.

Ascendit Ioseph à Galilæa de ciuitate Nazareth in Iudæam , in ciuitatem Dauid , quæ uocatur Bethlehem, eo q̃ esset de domo & familia Dauid , ut profiteretur cum Maria desponsa sibi uxore , quæ erat pregnans . Accidit autem quum essent ibi, completi sunt dies pariendi, & peperit filium suū primogenitum, ac fasciis eum inuoluit , reclinauitq̃ eum in præsepi, quod nō esset eis locus in diuersorio, & Pastores erant in eadē regione uigilantes & excubantes excubias nocte super gregem suū. Et ecce Angelus Domini astitit illis , & claritas Domini circumfulsit illos & timuerunt timore magno . Et dixit illis Angelus :

ECCLESIAE. 4

Ne timeatis : Ecce enim annuncio
uobis gaudium magnum , quod erit
toti populo , quia natus est uobis
hodie seruator , qui est Christus
Dñs , in ciuitate Dauid. Et hoc uobis
signum : Inuenietis infantem fasci-
cis inuolutum , positum in præsepi.
Et subito facta est cū Angelo mul-
titude militiæ coelestis , laudantium
Deum , & dicentium : Gloria in al-
tissimis Deo , & in terra pax , homi-
nibus bona uoluntas. Et factum
est , ut discesserunt ab eis Angeli in
coelum , & homines pastores dice-
bant inter sese : Transeamus iam
Bethlehem usq̃ , & uideamus uer-
bum hoc quod factū est , quod Do-
minus notificauit nobis , Et uenerūt
festinantes , & inuenerūt Mariam ,
& Ioseph & infantem , positum in
A iij præ

CATECHISMVS

præsepi. Cum uidissent aut, notifi-
cauerunt de uerbo, quod dictum
erat ipsis de puero hoc. Et omnes
qui audierunt mirati sunt de his quæ
dicta erant à Pastoribus ad ipsos.
Porro Maria conseruabat omnia
uerba hæc, conferens in corde suo.
Et reuersi sunt Pastores, glorifican-
tes, ac laudantes Deum super om-
nibus quæ audierant & uiderant:
ita ut dictum fuerat ipsis. Et postq̃
consummati sunt dies octo ut cir-
cuncideretur Puer, uocatum est no-
men eius Iesus, quod uocatum erat
ab Angelo prius quàm in utero
conciiperetur, Luce. ij.

Et Verbum caro factum est, &
habitauit in nobis, & uidimus glo-
riam eius, gloriam quasi unigeniti à
Patre, plenum gratia & ueritate.
Ioan, cap. i.

CON

ECCLESIAE. 5
CONCIO IOANNIS
Baptistæ, præcursoris
Dominici.

Pœnitentiam agite, In propinquo enim est regnū cœlorū. Matth. cap. iij. Et facite fructum dignum pœnitentia. Omnis arbor quę non bonum fructum facit, exciditur, & in ignem mittitur. Parate uiam Domini, Luce iij. Non potest homo accipere quicquid, nisi fuerit ei datum de cœlo. Qui credit Filio, habet uitam æternam. Qui uero non credit Filio, non uidebit uitā, sed ira Dei manet super eum. Ioan. cap. iij.

INITIVM DOCTRINÆ
Messiaë, qui est Iesus Christus filius
Dei & Hominis.

Quum aperuisset os suum, do-
A v cebat

CATECHISMVS

cebat illos dicens : Beati pauperes spiritu, quia ipsorum est regnū cœlorum . Beati mites , quoniam ipsi hæreditate accipient terram . Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiā, quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes , quoniam ipsi misericordiam consequentur . Beati mundo corde , quoniam ipsi Deum uidebunt. Beati pacifici, quoniam ipsi filij Dei uocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam illorū est regnū cœlorum. Beati estis cum probris affecerint uos , & persecuti fuerint, & dixerint omne malum uerbum aduersus uos mentientes, propter me, Gaudete, & exultate , quoniā merces uestra multa est in cœlis. Amen amen dico uobis, qui sermonē meū audit,

ECCLESIAE. 6

audit, & credit ei qui misit me, habet uitam æternam, & in condemnationem non ueniet, sed transiit à morte in uitam. Venit hora, in qua omnes qui in monumētis sunt, audient uocem filij hominis: & prodibunt qui bona fecerunt, in resurrectionem uitæ, Qui uero mala egerunt, in resurrectionem condemnationis. Ioan. v. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, ego reficiam uos, Matth. xi. Nemo potest uenire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum, & ego suscitabo eum in nouissimo die. Si uos manseritis in sermone meo, uere discipuli mei estis, & cognoscetis ueritatem, & ueritas liberos reddet uos. Qui ex Deo est, uerba Dei audit. Amen amē dico uobis, si quis sermonē meum seruauerit, non gu-

CATECHISMVS

stabit mortem in æternum. Ioan. 8.
Ego sum pastor bonus. Ego sum
ostium, per me si quis introierit, ser-
uabitur. Opera quæ ego facio no-
mine patris mei, hæc testimonium
reddunt de me. Ego & Pater unū
sumus. Si mihi non creditis, operi-
bus credite. Ioan. x. Ego sum Res-
urrectio, & Vita, qui credit in me,
etiā si mortuus fuerit, uiuet. Ioan.
xi. Ego lux in mundum ueni: Am-
bulate dum lucem habetis, ne uos
tenebræ occupent, Ioan. xij. Ego
sum Via, Veritas, & Vita. Nemo
uenit ad patrem, nisi per me. Ego
sum uitis uera, uos palmites. Qui
manet in me, & ego in eo, hic fert
fructum multum. Quia sine me ni-
hil potestis facere. Ceterum hoc est
præceptum meum, ut diligatis in-
uicem,

ECCLESIAE. 7

uicem, sicut dilexi uos. Vos amici mei estis, si feceritis, quæcuncq; præcipio uobis, Ioan. xv. Sic luceat lux uestra coram hominibus ut uideant uestra opera bona & glorificent patrem uestrum, qui est in cœlis. Ne putetis, q̃ uenerim ad destruendā legem aut Prophetas. Non ueni ut destruam, sed ut impleam. Nisi abundarit iustitia uestra, plusq̃ Scribarum & Phariseorum, non ingredimini in regnū cœlorum. Sit sermo uester, Etiam etiam, Non non, Verū quod superabundat ex his, ex malo est. Matth. cap. v. Si uis ad uitam ingredi, serua mandata. Quæ? Diliges Dominum Deum ex toto corde tuo &c. Et proximū tuum sicut teipsum. Præterea: Ne facias homicidium, Ne committas adulter

CATECHISMVS

adulterium, Ne facias furtum, Ne
falsum testimonium dicas, Honora
patrem & matrem. Et si uis perfe-
ctus esse, uade, uende quæ habes,
& da pauperibus, & habebis thes-
saurum in cœlo, & ueni sequere me
Matth. xix. Luce xviij. Væ uobis
diuitibus, qui habetis consolationē
uestrā. Væ uobis qui saturati estis,
quia esurietis. Væ uobis qui ridetis
nunc, quia lugebitis, & flebitis, Væ
cū benedixerint uobis omnes homi-
nes. Diligite inimicos uestros, bene-
facite his qui uos oderunt. Benedici-
te maledicentibus uobis, & orate
pro calumniantibus uos. Percutien-
ti te in maxillā, præbe & alterā, et ab
eo qui aufert tibi palliū, etiam tuni-
cam noli prohibere. Omni autē exi-
genti abs te, tribue: & ab eo qui au-
fert

fert q̄ tua sunt, ne reposcas, & pro-
ut uultis ut faciant uobis homines,
uos quoq; facite illis similiter. Quid
aut uocatis me, Dñe, Dñe, & non
facitis quæ dico? Luce cap. vi. At-
tendite ne Eleemosynam uestram
faciatis corā hominibus, ut uideami-
ni ab illis. Alioqui mercedē non ha-
betis apud patrem uestrū qui est in
coelis. Itaq; cū facis Eleemosynam,
ne tuba cecineris ante te, quēadmo-
dum Hypocrite faciunt in Synago-
gis, & in uicis, ut glorificent ab ho-
minibus. Amen dico uobis, recipi-
unt mercedē suam. Te autem facien-
te Eleemosynam, nesciat sinistra tua
quod facit dextera tua, ut sit tua E-
leemosyna in occulto, & pater tu-
us qui uidet in occulto, ipse reddet
tibi in manifesto. Et cum oraueris,
non eris quemadmodū Hypocrite.

CATECHISMVS

Nam amant in Synagogis, & in angulis platearum stantes orare, ut appareant hominibus. Amen dico uobis, quod recipiunt mercedem suā. Tu uero cum oras introito in cubiculum tuum, & cum clauferis ostiū tuum, ora patrem tuum qui est in occulto, & pater tuus qui uidet in occulto reddet tibi in manifesto. Verum orantes ne multum loquāmini, sicut Ethnici. Putant enim qđ ob multiloquium suum exaudiantur. Ne igitur efficiamini similes eis. Nouit enim pater uester quibus rebus opus sit uobis, priusq̃ petatis ab illo. Porro cum ieiunaueritis, ne sitis ueluti hypocritæ uultu mœsti. Obscurant enim facies suas, ut appareant hominibus ieiunantes. Amen dico uobis, recipiunt mercedē suam.

ECCLESIAE.

9

suam. Tu uero cum ieiunas, unge caput tuum, & faciem tuam lauam, ne appareas hominibus ieiunans, sed patri tuo qui est in occulto, & pater tuus qui uidet in occulto, reddet tibi. Ne recondatis uobis thesauros in terra, ubi ærugo, & tinea corrumpit, & ubi fures perfodiunt, ac furantur. Sed recondite uobis thesauros in cœlo. Vbi neq; ærugo, neq; tinea corrumpit, & ubi fures non perfodiunt, neq; furantur. Nam ubi est thesaurus uester, illic erit & cor uestrum. Non potestis Deo seruire & Mammonæ. Propterea dico uobis, ne sitis solliciti animæ uestræ, quid comesturi sitis, & quid bibituri, neq; corpori uestro, quid induatis. Nam omnia ista gentes inquirunt. Nouit enim pater ue
B ster

CATECHISMVS

ster coelestis, quod opus habeatis
his omnibus. Quærite autem pri-
mum regnū Dei, & iustitiam eius,
& hæc omnia adiſcientur uobis. Ne
iudicetis, ut non iudicemini. Ne de-
tis quod sanctum est canibus. Petis-
te & dabitur uobis. Omnia quæ-
cunq; uolueritis, ut faciant uobis
homines, sic & uos facite illis. Sic
enim est lex, & prophetæ. Introite
per arctam portam, quoniam lata
est porta, & spacioſa uia, quæ du-
cit in perditionem, multiq; sunt qui
ingrediuntur per illam. Quoniam
angusta est porta, & stricta uia, quæ
ducit ad uitam, & pauci sunt qui in-
ueniunt illam. Estote prudentes,
sicut serpentes, & simplices sicut co-
lumbæ. Qui sustinuerit usque ad
finem, hic saluus erit. Omnis qui
confi-

ECCLESIAE. 10

confitebitur me coram hominibus,
confitebor & ego illum coram pa-
tre meo, qui in coelis est. Et qui
quis negauerit me coram homini-
bus negabo eum & ego coram pa-
tre meo, qui est in coelis. Qui a-
mauerit patrem aut matrem supra
me, non est me dignus, & qui a-
mauerit filium aut filiam supra me,
non est me dignus. Ne metuat
eos qui occidunt corpus, animam
autem non possunt occidere. Vestri
pili capitis omnes numerati sunt.
Qui non accipit crucem suam, ac sequi-
tur me, non est me dignus, Matth.
10. Si mundus uos odit, scitis quod me
priusquam uos odio habuerit. Si de
mundo essetis, Mundus quod su-
um est diligeret. Non est seruus ma-
ior Domino suo, si me persequuti sunt,
B n̄ & uos

CATECHISMVS

& uos persequentur. Plorabitis & lamentabimini uos, mundus contrà gaudebit, sed moeror uester uertetur in gaudium, ego in hoc natus sum, & ad hoc ueni in mundum, ut testimonium feram ueritati. Omnis qui est ex ueritate, uocem meā audit Ioannis. xv. & xviij. Confidite, ego uici mundum.

RERVM OMNIVM consumatio.

Sol obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cælo, & uirtutes cælorum commouebuntur, & tunc apparebit signum filiî hominis in cœlo, & tunc plangent omnes tribus terræ, & uidebunt filium hominis uenientem in nubibus cœli cū potentia & gloria

ECCLESIÆ. 11

ria multa. Et mittet angelos suos cum tubæ uoce magna, & congregabunt electos eius à quatuor uentis à summis cœlorum usque ad terminos eorum. Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus uester uenturus sit.

Cum autem uenerit filius hominis in gloria sua, & omnes sancti angeli cum eo, tunc sedebit super sedem gloriæ suæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos alteros ab alteris, sicut pastor segregat oues ab hædis, & statuet oues quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris, tunc dicet rex his qui à dextris sibi erunt: Venite benedicti patris mei, hæreditate accipite regnum paratū uobis ab exordio mundi. Esuriui enim, & dedistis mi

B iij hiedere.

CATECHISMVS

hi edere. Sitiui, & dedistis mihi bibere. Hospes erā, & collegistis me: Nudus, & operuistis me: Infirmus, et uisitastis me: In carcere eram, & uenistis ad me. Tunc respondebūt ei iusti, dicentes: Domine, quando te uidimus esurientem, & pauimus: aut sitientem, & dedimus tibi potum? Quando autem te uidimus hospitem, & collegimus te: aut nudum, et cooperuimus te, aut quando te uidimus infirmum, aut in carcere, & uenimus ad te? Et respondens rex dicet illis: Amen dico uobis, quatenus fecistis uni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc dicet & his qui à sinistris erunt: Discedite à me maledicti in ignem æternū, qui paratus est diabolo & angelis eius. Esuriui enim
& non

ECCLESIAE. 12

& non dedistis mihi edere. Sitiui et non dedistis mihi bibere. Hospes eram, & non collegistis me: nudus, & non operuistis me: infirmus, & in carcere eram, & non uisitastis me. Tunc respondebunt ei & ipsi dicentes: Domine, quando te uidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non ministrauimus tibi? Tunc respondebit illis, dicens: Amen dico uobis, quatenus non fecistis uni de minimis his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in supplicium æternum, iusti uero in uitam æternam. Haftenus Euangelica Christi Iesu doctrina, secundum quatuor Euangelistas.

B iij V A

CATECHISMVS
VATICINIVM DE
Messiaë, Christi nostri
miraculis.

Ipse ueniet, & saluos faciet uos,
Tunc aperientur oculi cæcorū, &
ares surdorum patebunt. Tunc sa-
liet sicut ceruus claudus, & lauda-
bit lingua muti. Esaiaë cap. xxxv.

Et circumibat totam Galilæam
Iesus docens in synagogis illorum,
ac prædicans Euangelium regni, &
curans omnem morbum, & omnē
languorem in populo. Et abiit fa-
ma illius in totam Syriam. Et ad-
duxerunt ad illum omnes male ha-
bentes, uarijs morbis, ac cru-
ciatibus contractos, &
dæmoniacos, & luna-
ticos, paralyticos,
sanauitq; illos.

VATI

VATICINIVM DE CHRIS-

ti Seruatoris nostri passione,
morte ac Resurrex-
tione.

Ipse uulneratus est propter pre-
uaricationes nostras, & attritus est
propter iniquitates nostras. Sicut
Agnus ad occisionem ductus, non
aperuit os suum &c. Esa. liij. Viri
Israelitæ, audite uerba hæc: Iesum
Nazarenum, uirum designatum à
Deo erga uos potentiss, & prodig-
iss, & signis, quæ fecit per illum
Deus in medio uestri, sicut & ipsi
scitis, hunc definito cōsilio, & præ-
scientia Dei traditum, cum accepis-
setis per manus iniquorum, cruci-
fixum inter emistis, quem Deus susci-
tauit solutis doloribus mortis,

B v quate

CATECHISMVS

quatenus impossibile erat teneri illum ab ea.

VATICINIUM DE CHRISTI Domini nostri in coelos Ascensione.

Ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem, & dedit dona hominibus, Psal. 67. Eduxit autem eos foras, usque in Bethaniam, & sublati in altum manibus suis, benedixit eis. Et factum est dum benediceret illis, recessit ab eis, ac ferebatur in coelum. Et ipsi adorato eo, regressi sunt Ierusalem cum gaudio magno, & erant semper in templo, laudantes, & benedicentes

Deo.

COMMISSIO APOSTOLIS ab Ascendente Christo relicta. Ite

ECCLESIAE. 14

Ite in mundum uniuersum, & prædicate Euangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit, qui uero non crediderit, condemnabitur. Porro signa eos qui crediderint, hæc subsequuntur. Per nomen meum dæmonia eijcient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent, & si quid lætale biberint, non nocebit eis. Super ægrotos manus imponent, & bene habebunt. Marci capite xvi. Accipietis uirtutem, posteaquam Spiritus sanctus aduenerit super uos, & eritis mihi testes, non solum Hierosolymis, uerumetiam in uniuersa Iudæa, Samariaq; deniq; usque ad extrema terræ, Acto. i. Quomodo inuocabunt eū, in quē non crediderunt? Quomodo autē cre-

CATECHISMVS

credent ei quem non audierunt? Quomodo aut audient absq; prædicante? Quomodo autem prædicabunt, nisi missi fuerint? Sicut scriptum est: Quàm speciosi pedes annunciantium pacem, annunciantium bona. At non omnes obedierunt Euangelio, Roma. cap. x.

DOMINICÆ COMMIS sionis executio per Apo stolos.

Repleti illi sunt omnes spiritu sancto, & loquebantur Verbum Dei cum fiducia. Act. iij. Illi uero egressi, prædicauerunt ubiq; Dño cooperante, & sermonem confirmando per signa subsequencia. Marci xvi. Euangelium uero Dei, ante promissum pro prophetas in scripturis

ECCLESIAE. 15

turis sanctis, de filio Dei, qui factus est ex semine Dauid secundum carnem, qui definitus est filius Dei per potentiam, per spiritum sanctificantem ex resurrectione a mortuis &c. Illud ipsum Euangeliū, uirtus Dei est ad salutem, omni credenti. Roma. j. Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem, Roma. x.

SANCTI EVANGELII

in prædicatione.

Vere comperio, quod non sit personarum respectus apud Deū, sed in quamuis gente, qui timet ipsum, & operatur iustitiam, is acceptus est illi. Verbum quod misit Deus filiis Israel, annunciās pacem per Iesum Christum (hic est omniū Dominus)

CATECHISMVS

minus) ipsi nostis , quod factum est per totam Iudæam , inceptum à Galilæa, post baptisma quod prædicauit Ioannes Iesum Nazarenū, quomodo unxerit eum Deus spiritu sancto , & potentia , qui obambulauit benefaciendo , & sanando omnes oppressos à diabolo , quoniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus omnium quæ fecit, & in regione Iudæorum , & Ierusalem, quem occiderunt suspensum in ligno . Hunc Deus suscitauit tertio die , & exhibuit eum ut manifestus fieret non toti populo , sed testibus prius ad hoc delectis à Deo, nimis rē nobis: qui comedimus , & bibimus una cū illo, posteaq̃ resurrexit à mortuis. Et præcepit nobis, ut prædicaremus populo , ac testificaremur quod

ECCLESIÆ. 16

quod ipse sit ille qui constitutus erat à Deo iudex uiuorum ac mortuorum. Huic omnes prophetæ testimonium ferunt quod remissionem peccatorum accepturus sit per nomen eius quisquis crediderit in eum, Act. x.

EVANGELII PRÆDICATI profectus.

Qui ergo libenter acceperunt uerbum Dei, baptizati sunt, & accesserunt in die illo, animæ circiter mille. Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione, & fractione panis, & orationibus. Factus est autem omni animæ timor, multaq; prodigia, & signa per Apostolos edebantur. Oēs aut qui credebāt, erāt cōiuncti,
& ha

CATECHISMVS

& habebant omnia cōmunia. Possessionesq̃ , & substantias uendebant , ac diuidebant illa omnibus prout cuiq̃ opus erat. Et quotidie perdurantes unanimiter in templo, & frangentes per singulas domos panem : inuicem sumebant cibum cum exultatione, & simplicitate cordis laudantes Deum , & habentes gratiam apud omnem plebem. Dominus autem addebat, qui salui fierent, quotidie congregationi. Act. ij. Multitudinis autem credentium erat cor unum & anima una &c. Act. iij.

Permansistis in spe Domini nostri Iesu Christi , coram Deo, & patre nostro , scientes fratres dilecti à Deo, electionem uestram : quoniā Euangelium nostrū fuit erga uos,
non

non per sermonem solum, uerum
 etiam per potentiam, & per spiritū
 sanctum, perq; certitudinem mul-
 tam quemadmodū nostis, quales
 fuerimus inter uos, propter uos. Et
 uos imitatores nostri facti fuistis, et
 domini, recipientes sermonem cum
 afflictione multa, cum gaudio spi-
 ritus sancti, adeo ut fueritis exem-
 plo omnibus credentibus in Mace-
 donia, & Achaia. A uobis em̄ per-
 sonuit sermo Domini: non solum
 in Macedonia, & Achaia, uerum et-
 tiam in omni loco fides uestra quæ
 est in Deum dimanauit, ut non sit
 uobis necesse loqui quicq;. Siquidē
 ipsi de uobis annunciant, qualem
 ingressum habuerimus ad uos, &
 quomodo conuersi fueritis ad Deū
 a simulachris, ut seruiretis Deo ui-
 ti, &

CATECHISMVS

uenti, & ueraci, & expectaretis filium eius de coelis, quem suscitauit à mortuis Iesum, qui liberat nos ab ira uentura, i. Thessal. cap. i.

INFORMATIO CON-
uersationis Euangelio prædica-
to atq; recepto
dignæ.

Quod super est igitur fratres, rogamus uos, & adhortamur per Dominum Iesum, quemadmodum accepistis à nobis, quomodo oporteat uos uersari, & placere Deo, ut abundetis magis. Nostis enim quæ præcepta dederimus uobis, per Dominum nostrum Iesum &c. Thessal. 4.

Obsecro igitur uos fratres per miserationes Dei, ut exhibeatis corpora uestra hostiam uiuentem, sanctam,
ctam,

ECCLESIAE. 19

etiam, acceptam Deo, rationalem cultum uestrum. Et ne configuretis uos ad figuram sæculi huius, sed trāsforemini per renouationē mentis uestræ, ut probetis quæ sit uoluntas Dei, quod bonum est, acceptumq̃, & perfectū. Rom. cap. xij.

Hortor itaq̃ uos ego uinctus in Domino, ut digne ambuletis uocatione, qua uocati estis, cum omni *humilitate*, ac mansuetudine, cum longanimitatē, tolerantes uos inuicem per charitatem studentes seruire unitatem spiritus per uinculam pacis. Vnum corpus, & unus spiritus, quemadmodum & uocati estis in una spe uocationis uestræ. Vnus Dñs, una fides, unū baptisma, unus Deus, & pater omniū, qui est super omnia, & per omnia, & in omnib. nobis, Ephes. 4. C ij Ob,

CATECHISMVS

Obsecro autem uos fratres, per nomen Domini nostri Iesu Christi, ut idem dicatis omnes, & non sint inter uos dissidia, sed sitis integrum corpus, eadem mente, & eadem sententia, i. Corinth. i.

Videte igitur quomodo accurate ambuletis, non ut insipientes, sed ut sapientes, redimentes opportunitatem, quod dies mali sint. Propterea ne sitis, imprudentes, sed ut intelligentes quæ sit uoluntas Domini. Et ne inebriemini uino, in quo luxur est, sed impleamini spiritu, loquētes uobismetipsis per Psalmos, & Hymnos, & cantiones spirituales, canentes ac psallentes in corde uestro Domino, gratias agentes semper de omnibus, in nomine domini nostri Iesu Christi, Deo, & patri. Ephes. cap. v. Ad

ECCLESIÆ. 19

Adhortor , ut ante omnia fiant deprecationes , orationes , intercessiones , gratiarum actiones pro omnibus hominibus , pro regibus , & omnibus in eminentia constitutis : ut placidam , ac quietam uitam degamus cum omni pietate , & honestate. i. Timoth. ij.

Itaq; si resurrexistis una cū Christo , superna quærite , ubi Christus est ad dexteram Dei sedens. Supernas curate , non terrestria. Siquidem emortui estis , & uita uestra abscondita est cum Christo in Deo. Quandoq; Christus manifestatus fuerit , uita nostra , tunc & uos cum illo manifestabimini in gloria. Mortificate igitur membra uestra terrestria fornicationem , immundiciam , molliciem , concupiscentiā malam ,

C in & auar

CATECHISMVS

& auaritiā , quæ est simulachrorū cultus: ob quæ uenit ira Dei in filios inobedientes , inter quos & uos ambulauistis quondam , cū uiueretis in his. Nunc autem deponite & uos omnia , iram , indignationem , malitiā , blasphemiam , turpilium quod ab ore uestro: Ne mentiamini aliis aduersus alium , posteaquē exuistis ueterem hominem cum factis suis, & induistis nouum qui renouatur ad agnitionem, & imaginē eius, qui cōdidit illum : ubi non est Græcus, & Iudæus, circuncisio, & præputiū, Barbarus, ac Scythia, seruus, liber , sed omnia in omnibus Christus . Sitis igitur induti tanquā electi Dei, sancti, ac dilecti, uiscera miserationū, benignitatē, modestiā, mansuetudinē, longanimitatē, sufferentes uos inuicē , & condonantes uos

bis mutuo, si quis aduersus aliquē habuerit querelā, quemadmodū & Christus condonauit uobis, ita & uos. Super omnia autē hęc charitatē, quę est uinculū perfectionis: & pax Dei palmāferat in cordibus uestris: in quam & uocati estis in uno corpore, & grati sitis. Sermo Christi inhabitet in uobis opulente cū omni sapientia. Docentesq; & cōmōnentes uos inuicē psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, cū gratia canentes in corde uestro Dño. Et quicquid egeritis sermone, aut facto, omnia in nomine Dñi Iesu facite, gratias agentes Deo, & patri per illū. Vxores, subditę estote p̄prijs uiris, sicuti cōuenit, in Dño. Viri diligite vxores, & ne sitis amarulēti aduersus illas. Filij, obedite parētibus in omnib; hoc, n. bene placet Dño.

CATECHISMVS

Patres, ne prouocetis liberos ue-
stros, ne tristitia afficiantur. Serui,
obedite per omnia ijs, qui domini
sunt secundum carnem, non obser-
uantes quod ad oculum exhibitis, tanquam
hominibus placere studentes, sed
cum simplicitate cordis timentes De-
um. Et quicquid feceritis, ex animo
facite, tanquam domino, & non ho-
minibus, scientes quod à Domino
recipietis mercedem hæreditatis, nam
Domino Christo seruitis. Cæterum
qui iniuste agit, reportabit id quod
iniuste fecit, & non est personarum
respectus. Coloss. cap. iij.

Rogamus autem uos fratres, ut
agnoscatis eos, qui laborant inter
uos, & qui præsunt uobis in Domi-
no, & admonent uos, ut habeatis
illos in existimatione per charitatem
propter

propter opus illorum, pacem habete cum illis. Obsecramus autem uos fratres, monete in compositos, consolamini pusillamines, subleuate infirmos, longamines estote erga omnes. Videte, ne quis malū pro malo cuipiā reddat, sed semper quod bonum est sectemini, tum erga uos inuicem, tum erga omnes. Semper gaudete, indefinenter orate, in omnibus gratias agite. Hęc enim est uoluntas Dei per Christum Iesum erga uos i. Thessal. cap. v.

Dilecti, obsecro ut tanq̃ aduēnæ, ac peregrini, abstineatis à carnalibus concupiscentijs, quæ militant aduersus animam conuersationem uestram habentes honestam intergentes, ut in hoc quod detrahunt uobis quasi maleficis, ex bonis oper

C v ribus

CATECHISMVS

ribus æstimantes uos glorificent
Deum in die uisitationis.

Oēs honorate, fraternitatē diligite, deū timete, regē honorate. i. Pet. cap. ij. In summa, oēs sitis unanimes, similiter affecti, fraterna p̄diti charitate, misericordes, affabiles, nō retaliantes malū malo, aut conuitiū conuitio : sed contra benedicentes, scientes uos in hoc uocatos esse, ut benedictionē hæreditate possideatis. i. Pet. cap. iiij. Humilitatem animi uobis infixā habete : p̄pterea q̄ Deus superbis resistit, humilibus aut dat gratiā. Humiliemini igit̄ sub potenti manu Dei, ut uos extollat cum erit opportunū : omni cura uestra cōiecta in illū. Nam illi cura est de uobis. Sobrii estote, uigilate : qm̄ aduersarius uester diabolus tanq̄
Leo

Leo rugiens obambulat, quærens
quē deuoret, cui resistite solidi fide,
&c. 1. Petri cap. 5.

Qui dicit nōui eum, & præcepta
eius nō seruat, mendax est, & in eo
ueritas non est. Qui aut seruat ser-
monē eius, uere in hoc charitas Dei
perfecta est. Per hoc scimus, qđ in
ipso sumus. Qui dicit se in eo mane-
re, debet sicut ille ambulauit, & ip-
se ambulare. i. Ioan. cap. ij. Ne dili-
gatis mundū, neq; ea quæ in mūdo
sunt. Si qs diligit mundū nō est cha-
ritas patris in eo. Qm̄ omne quod
est in mundo, uidelicet concupiscen-
tia carnis, cōcupiscentia oculorū, &
superbia uitæ, non est ex patre, sed
ex mundo est: Et mundus transit,
& cōcupiscentia eius, Qui aut facit
uoluntatē Dei, manet in æternum.
1. Ioan. cap. 2. Dilecti

CATECHISMVS

Dilecti nunc filij Dei sumus, & nondum apparuit quod futuri sumus. Scimus autem quoniam si apparuerit, similes ei erimus: quoniam uidebimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc spem in eo, purificat se, sicut & ille purus est.

Filioli, nemo uos seducat. Qui facit iusticiam, iustus est, sicut & ille iustus est. Qui facit peccatum, ex diabolo est; quoniam ab initio diabolus peccat. Ad hoc apparuit filius Dei, & dissoluat opera diaboli.

Filioli mei, ne diligamus uerbo, neque lingua sed opere, & ueritate.

Hoc est praeceptum eius, ut credamus nomini filij eius Iesu Christi, & diligamus nos mutuo, sicut dedit praeceptum. Et qui seruat praecepta eius, in illo manet, & ipse in eo.

eo. Et per hoc scimus, quod manet
in nobis è spiritu, quem nobis de-
dit. i. Ioan. iij.

Charissimi, diligamus nos inui-
cem, quia charitas ex Deo est, &
Deus est charitas &c. Ex hoc cog-
noscimus, q̃ in eo manemus, & ip-
se in nobis, quoniam de spiritu suo
dedit nobis. Et nos (Apostoli) ui-
dimus ac testamur, q̃ pater misit fi-
lium Saluatorẽ mundi. i. Ioan. iij.
Hæc est fiducia, quam habemus a-
pud eum, q̃ si quid petierimus se-
cundum uoluntatẽ eius, audit nos.
Religio pura & imaculata apud
Deum & patrem hæc est: Inuisere
orphanos, & uiduas in afflictione
sua, ac immaculatim seipsum serua-
re à mundo. Sitis autem factores
uerbi (ô Christiani, non auditores
tantum,

CATECHISMVS

tantum, fallentes uosmetipsos.
Iacobi. i.

CRUX SEV PERSECV
tio ueros Christianos, hoc est, Chri-
stianæ uitæ studiosos comi-
tari solita.

Omnes qui uolunt piè uiuere
in Christo Iesu, persecutionem pa-
tientur 2. Timoth. 3. Tu autē feras
afflictiones, ut bonus miles IESV
Christi. Si cōmortui sumus, & con-
uiuemus, si sufferimus & conregna-
bimus. 2. Timoth. 2. Rursum A-
postolus noster: Si cū eo patimur,
una cū eo glorificabimur. Nam re-
puto nō esse pares afflictiones præ-
sentis temporis ad gloriā, quæ reue-
labit̃ erga nos. Roma, cap. viij.

Si pro

ECCLESIAE. 24

Si probris afficimini in nomine Christi, beati estis: quoniam gloria & spiritus Dei super uos requiescit. Iuxta ipsos quidem maledictis afficitur, iuxta uos glorificatur. Ne quis enim uestrum affligatur, ut homicida, aut fur, aut facinorosus, aut curiosus alienarum rerum. Porro si ut Christianus affligitur aliquis, ne pudeat, imò glorificet Deum in parte hac.

OBDORMITIO CHRISTIANORUM IN ECCLESIA Catholica.

Cæterum, nolo uos ignorare fratres de ijs, qui obdormierunt, ne doleatis, quemadmodum & cæteri non habentes spem.
Nam

CATECHISMVS

Nam si credimus, quod Iesus mortuus est & resurrexit sic et Deus eos qui dormierunt per Iesum, adducet cum illo. Hoc enim vobis dicimus in uerbo Domini, quod nos qui uiuimus, & reliqui sumus in aduentu Domini, nequaquam preueniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse Dominus iussu, & uoce Archangelis, ac tuba Dei descendet de coelo, & mortui in Christo resurgent primi: deinde nos qui uiuimus, qui reliqui sumus, simul cum illis rapiemur in nubibus in occursum Domini in aëra, & sic semper cum Domino erimus. Proinde consolemini uos mutuo sermonibus his.

EXPECTATIO GLO-
riosissimæ Apparitionis, quæ
erit secundus & ultimus
Aduentus Iesu Christi.

ECCLESIAE. 25

Sint lumbi uestri præcincti, & lucernæ accensæ, & uos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quādo reuertatur à nuptiis: ut cum uenerit ac pulsauerit, confestim aperiant ei. Beati serui illi, quos quum uenerit Dominus, inuenerit uigilantes.

Et uos igitur estote parati: quia qua hora non putatis, filius hominis ueniet. Luce,
Cap. xij.

FINIS.

D SYM

CATECHISMVS
SYMBOLVM APO-
STOLORVM, SEV FIDEI CHRI-
stianæ Rudimenta.

I

*

REDO IN DEVM PA-
trem, Creatorem cœli
& terræ.

II Et in Iesum Christum filium
eius unicum, Dominum nostrum.

III Qui conceptus est è spiritu
sancto : Natus è Maria uirgine.

IIII Passus sub Pontio Pilato,
crucifixus, mortuus & sepultus.

V Descendit ad inferos, tertia
die resurrexit ex mortuis.

VI Ascendit ad cœlos, sedet ad
dextram patris omnipotentis.

VII Vnde uenturus est, iudicare
uiuos & mortuos.

Credo

ECCLESIAE. 26

VIII Credo in spiritū sanctum.

IX Sanctam Ecclesiam catholicam, communionem sanctorum.

X Remissionem peccatorum.

XI Carnis resurrectionem.

XII Vitam æternam, Amen.

EXEGESIS APOSTOLICI Symboli, Autore Georg. Vuicel.

Credo (corde & cōfiteor ore)
in Deum, (unum, uerum, uiuum)
Patrem (cœlestem & æternū) Omnipotentem (cui nihil impossibile, nihil difficile,) Creatorem cœli & terræ (creauit autem in principio utrunq; uerbo prolato, & flatu presente, ne non sibi trias illa constet.)
Et in Iesum CHRISTVM,
(nomen isthuc omnium sanctissimi
D ij Messiae

CATECHISMVS

Messiaë nostri, q̄ sit & saluator & unctus, adeoq̄ q̄ sit diuinitus Dominus, sacerdos ac rex uere trimegistus) Filium eius unicum (quippe unigenitum, modo incogitabili, natura filium existentem ante omnem creaturam, Genitori consubstantialem, atq̄ coæternū. Vnicum uero, quia Christiani nos etiam dicimur & sumus filij Dei, sed gratia, non natura, adoptati, non nati) Dominum nostrū (Imperatorem ac principem cui redempti seruiamus, subq̄ cuius elato signo stipendia facimus spiritales milites.) Qui conceptus est è spiritu sancto (modo ineffabili. Idq̄ eo tempore, quo Archangelus Gabriel ad uirginem Iosepho desponsatā saluator accessit.) Natus è Maria uirgine (atq̄ ita uerbū, per

per quod initio creauit Deus coelū
& terram, caro factum est.) Passus
sub Pontio Pilato, (conceptus in
Oppido Nazareth, natus in Op-
pido Bethlehem, passus in ciuitate
Ierusalem, accepta sententia mortis
à iudice Pilato, qui ipse tamen pa-
lām affirmabat, se nullam causam
mortis in eo inuenisse.) Crucifixus,
(peculiari supplicio Romanorum,
idq; non aliter ac si fuisset maleficus
quum de nullo peccato quiuert ar-
gui, tantū abest, ut capitale aliquod
crimen potuerit in eū cadere.) Mor-
tuus (iuxta hominē, pro nobis ho-
minibus à morte sempiterna, per
hanc mortem probrosam redimen-
dis.) Et sepultus (ne quid in scrip-
turis sanctis de Messia seu Christo
non reuera impleretur.) Descendit
D iij ad inferos

CATECHISMVS

ad inferos. (Nimirū ut iure destru-
ctis inferorum portis, electos suos
liberaret, æternaq; uita donaret.)
Tertia die resurrexit è mortuis.
(Atq; hoc deuicta morte, relictis
sub terra mortuis, ipse non ampli-
us moriens.) Ascendit ad cœlos (ui-
ctor & triumphator, illò autem as-
cendit filius hominis, unde prius
descenderat filius Dei.) Sedet ad
dextram patris omnipotentis. (Ni-
mirum glorificatus seu clarificatus,
& conregnans, eiusdem cum patre
potestatis ac dignitatis.) Vnde uen-
turus est iudicare uiuos & mor-
tuos. (A dextra Dei patris, cui iam
corporaliter assidet, sub nouissimū
diem iterum ueniet in terram hanc,
quemadmodum uisus est in Betha-
nia scandere super nubes cœli. Et
ueniet in maiestate regia, cum An-

gelico satellitio, tam rex q̃ iudex,
ad cuius tribunal uniuersi mortales
sistentur examinandi de peracta uis
ta. Is aduentus Christi posterior est
in expectatione omnium maxima)
Credo in spiritū sanctum, (eadem
uidelicet fide, qua in patrem & filiū
um credo. Nam una unius Dei fides.
Vnus Deus in substantia, trinus
in persona.) Ecclesiam sanctam
catholicam, communionem sanctorum,
(persuadeo mihi congregationem
Christianorum Euangelij fide sanctam,
& eiusdem confessione foelicem
existere, unamq̃ esse omnium
communionem ac societate, adeoq̃
omnes unū esse corpus, cuius caput
Christus seruator. Verę congregatio
fidelium, quam existere uere credo,
& cuius me consortē

D iij atq̃

CATECHISMVS

atq; participem esse profiteor, catholica seu uniuersalis est, nō schismatica seu particularis.) Remissionem peccatorum, (in Ecclesia tali credo Christianis pœnitentibus, & conuersionem suam à baptismo ac gratia gustata corrigentibus, peccata remitti, per misericordiam optimi patris.) Carnis resurrectionem (futurū indubitanter credo, ut cuncti mortales mortui, carne denuo uestiti, è suo quisq; sepulchro resurgant, expergefacti uelut à somno uoce filij Dei, ac Archangelica tuba.) Vitam æternam, (& hanc futuram cum primis credo, hæreditatem uidelicet nostram, conseruatā in cœlis, quò tendimus per momentaneę uitæ huius uaria discrimina.

PRE

ECCLESIAE. 29
PRECATIO DOMI-
nica.

- P**ATER noster, qui es in coelis.
I Sanctificet nomen tuum.
II Adueniat regnum tuum.
III Fiat uoluntas tua, ut in
coelo, sic etiam in terra.
IIII Panem nostrū quotidianum da nobis hodie.
V Et remitte nobis debita
nostra, sicut & nos remit-
timus debitoribus nostris
VI Et ne nos inducas in tenta-
tionem.
VII Sed libera nos à malo,
Amen.

EIVSDEM EXEGESIS.

Pater noster, qui es in coelis.
(credentes nos filij tui per gratiam
D v in hæc

CATECHISMVS

in hereditatem astiti, te inuocamus,
te adoramus supplices, tua fidei bo-
nitate. Sanctificetur nomen tuum,
Id est, utinam sanctum nomen tuū
per nostram conuersationem bo-
nam glorificetur inter omnes homi-
nes, & dicatur in gentibus: San-
ctus Deus ille sit oportet, qui tam
sanctos habet ministros ac confes-
sores. Nomen tuum omni tempo-
re locoq; prædicetur, laudetur, me-
tuatur. Adueniat regnum tuum, Id
est, utinam exoptatum tempus tan-
dem ueniat aut potius redeat, quo
ipse Rex regnes inter nos, quot
quot nomen tuum iactamus, &
modereris credentium pectora spi-
ritu sancto. Regnum tuum spirita-
le semper ac ubiq; floreat, & præ-
ualeat regno mundi. Fac, ut reg-
num

num illud tuæ maiestatis & iustiti-
 am eius iugi studio quæramus, hoc
 est, coelestia nobis curæ sint, non
 terrestria. Breuiter: Domine pa-
 ter, rex æterne tu regna, tu impera,
 ac simul effice, nos ut seruiamus,
 ut pareamus. Fiat uoluntas tua &c.
 Id est, utinam uoluntatem tuam lu-
 bentes & perficiamus & sufferamus,
 illi nostram subijcimus, quan-
 diu uersamur in terra. Tale
 enim decet nos, hæreditatem pos-
 sessuros in coelo. Panem nostrum
 quotidianum, Id est, nos, quod
 facis, enutri Pater. A te enim solo
 nostræ manus operatrices, tectum,
 uictū atq; uestitū expectant. Porro
 curato corpore, pasce quoq; animū
 bone pastor, idq; uerbo sancto.
 Ipse

CATECHISMVS

Ipse uisita, ipse doce nos. Nostrum est audire, discere, meditari, facere. Et remitte nobis debita nostra &c. Id est, Propitius esto nobis peccatoribus pater amantiss. Ne moriamur in peccatis nostris. Ne intres nobiscum in ius. Ne gehennæ adiudica nos. Effice iuxta, ne malū pro malo reddamus, sed ihs qui leserunt nos, ultro, si sit opus, benefaciamus, condonantes quicquid in nos commiserunt. Tolle uindictæ cupiditatem ex animis nostris, & dilectionem immitte, qua fiat, ut peccare desinamus. Et ne nos inducas in tentationem, Id est, Ne patere rex noster Opt. Max. ut toties & tam periculose infirmiusculos nos Satan tentet, & ad male operandum sollicitet. Noli permittere, ut tribulationes,

ECCLESIAE. 31

lationes, quas nobis hostis ille procurat, nos absorbeant, sed ferendi vires subministra, sicq; age nobiscū, ut ē tot tentationū undis, te duce, uictores euadamus. Sed libera nos à malo, Id est, custodi nos sicut pupillam oculi tui. A malo dæmone protege nos, & omnia nostra. Ab hominibus iniquis erumpe nos. A morbis præserua nos. Aduersus ascerbissimum Christiani nominis hostem Mahumetanum Turcam defende nos. Ab aduersis deniq; omnibus libera nos, ut tuo munimine tuti, tibi seruiamus ac placeamus in sæcula, Amen, id est, ratum & certum esto, quicquid à maiestate tua diuina petiuimus.

DOMINICÆ PRECA-
tionis Epilogus. Filij

CATECHISMVS

Filij petimus, ut nomen DEI glorificetur, regnum Dei quæretur, & uoluntas Dei peragatur. Deinde ut necessaria nobis dentur, ut peccata nostra remittantur, ut infirmitates nostræ fulciantur. Postremum ut tam corpore quam animo ab aduersitatibus liberi, Deo nostro per Christum unigenitum uiuamus in omni pietate ac honestate, Sela.

ANGELICA SALUTATIO.

Aue Maria gratia plena Dominus tecum, Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus uentris tui Iesus Christus.

EIVSDEM EXEGESIS.

Aue,

ECCLESIAE. 32

Aue, (Gaude ac exulta.) Maria, (semper uirgo, in ipso etiam matrimonio.) Gratia plena, (quippe Christifera, imò Theodocos, spiritu grauida, fide repleta, spe firmata, charitate radicata, Gratia plena, hoc est omnibus donis gratiæ plena, unde apud Deum & homines puella gratiosa, fauorabilis, amata, desyderata.) Dominus tecum, (uidelicet est, quantus quantus est. Tecum habitat, te completur, te gubernat, te exaltat, te coronat Dominus.) Benedicta tu in mulieribus, (neq; enim ulla omniū te præcellentior, te prælustior extitit. Inter natas seu filias mulierum non surrexit maior Maria, matre Dñi. Proinde nulla ullo sæculo laudatior, nulla celebrior. Beatam hanc dicunt omnes generationes,

CATECHISMVS

Huius anima magnificauit Domi-
nū, huius spiritus exultauit in Deo
salutari suo.) Et benedictus fructus
uentris tui Iesus Christus, (qui ipsa
est benedictio, qua benedicimur
omnes, quotquot credimus in no-
mine eius. Incomparabilis laus est
Mariæ, Messiam seu Christum fru-
ctum uentris eius, id est, filium &
esse & dici.

DECALOGVS, SEV decem uerba Dei præ- ceptoria.

- I Ne habeto deos alienos co-
ram me.
- II Ne sumito nomen Domini
Dei tui in uanum.
- III Memento diei Sabbathi, ut
sanctifices illum.

Honora

ECCLESIAE. 33

- III** Honorato patrem & matrem tuam.
- V** Ne occidito.
- VI** Ne adulterium cōmittito.
- VII** Ne furtum facito.
- VIII** Ne respondeto contra proximum tuum falsum testimonium.
- IX** Ne concupiscito domum proximi tui.
- X** Ne concupiscito vxorem eius, non seruum, non ancillam, non bouem, non asinum, nec omnia quæ illius sunt.

ENARRATIO DECA,
logi longe breuissima.

Ne habeto deos alienos coram
E me.

CATECHISMVS

Hoc est, me solū habeto Deum peculiarem, domesticū, amicum tibi : Imò creatorē atq; patrem tuū, qui te amat, qui uti uiuas facit, qui tibi, unde uiuas, prospicit, qui gressus tuos dirigit, qui te, ne lædaris, obteggit, qui te, ne capitaliter pecces, custodit, qui te lapsum erigit, qui te afflatu suo sancto, recte ut conuersearis, motat, q; te, ut te cognoscas, efficit q; te coelestia docet, qui te, sicubi male uales, medicat, q; te in aduersis solat, secunda subinde, procurans, breuiter cui semper es, tam dormiēs, q̃p̃ uigilans. Hic igit̃ unus merito Deus, merito Dñs tibi sit. Huius uerbū ac uoluntatē in primis audi, crede, disce, animo retine, factis exprime. Huic adhære per fiduciam. Hunc dilige corde toto, totisq; uiribus. Eundem cole, admirare, suspice, ex

ECCLESIAE. 34

tolle, metue, adora, prædica, lauda, glorifica, sequere. Ab hoc solo Deo tuo pende, ab hoc solo quæuis roga, spera, & expecta. Præter hunc de nullo Deo audire sustine, præ hoc contemne quicquid uult aut esse Deus, aut simile Deo. Idolatriam tam Ethnicorum quam pseudochristianorum fuge. Antichristos horre, Hæreticos deuita, sciens terrorem ultoris Domini.

Ne sumito nomen Domini &c. Id est, sanctū nomen Dei (quē fide unū habes, quem unū tibi addicis propriumq; facis) multo religiosissime uenerare. Eo em̄ nihil sub sole sanctius, nihil maius. Ad nomē Dei tui nominatū flecte genu, caput aperi, tunde pectus. Hoc nomē preciosissimū charissimūq; tibi perpetuò sit.

E n̄ Huius

CATECHISMVS

Huius potentia cōfide, huic da gloriam, hoc inuoca, ab hoc consolationem accipe, in hoc gaude, in hoc uince. Præterea Euangelium Dei tui, itē sacramenta Dei, (super quæ nomen istud augustiss. inuocatum est) summa religione complectere. Tantoq; bono caue ne unq; abutaris uel ad periurium, uel ad conuictum. Ne Magiæ curiosis artibus operam dato, ne iurato, ne maledicto, ne male precator ulli mortalium. Sanctissimo nomine, sanctissimo uerbo, sanctissimis deniq; charismatibus Domini Dei tui ad huius gloriam, & ad utilitatem omnibus hominibus æque communem utitor. Sin minus, en adest in foribus ultrix blasphemix uirga. Memento diei Sabbathi &c, Iudaicum Sabbathum

Sabbathum Iudæis Christiani relin-
quimus. Nos uero primam Sabba-
thi, hoc est, diem Dominicum, in
dominicæ resurrectionis cōtinuam
memoriam, obseruatione publica
sanctificamus. Hunc diem, Sabba-
thum seu ferias nostras, appelles li-
cet, ita tamen, ut nihilominus om-
ne gratiæ tempus Christiani Sabba-
thi nomini censeas. Ad rem. Sabba-
thum igitur sanctifica, hoc est, diem
dominicum adeoq; reliquum uitæ
tempus sanctis operibus transige.
Non tuam, sed Dei uoluntatem hi-
lariter perface. Deo tuo ferias age
quietulus. Cæterū seruire Deo, fe-
riari est, obsequium dare diabolo seu
peccare, operari est. Congregatis in
Christo fratribus te adiunge, cum
his ieiuna, comissa confitere, præca
E iij re psalle,

CATECHISMVS

re, psalle, gratias age, Eleemosynas
in egenos disperge, ægrotos inuise,
tristes solare, hospites peregre ue-
nientes excipe, pupillis patrocinare
&c. Hoc demum pacto Sabbathū
ritè sanctificaueris.

Honorato patrem & matrem
tuam, (Vt Sabbathum Dei sanctifi-
cari, ita parentes nostros honorari
iubet lex immaculata. Sabbathum
Ecclesiasticis operibus sanctificat,
Parentes honorantur Politicis &
Oeconomicis. Honora parentes,
id est, reuerere illos, assurge cedoq;
locum illis, uerbis blandis compell
la, & id quidē honorifice, loquen-
tibus illis suauiter arride, senio des-
grauatos humeris tuis, posito pu-
dore fulci, ac sustenta brachijs, sic
enim bene institutos liberos decet.
Verum

Verum ad grauiora legis festino. Honora parentes, id est, Obedi parentibus Christianis, quorum uide licet iussa capessere fas est. Consule parentes, sicubi hæres. Time parentes, si quid admisisti, ob quod te mens conscia redarguat. Eosdem defende aduersus iniuriam parum bonæ uiciniae. Si sunt egentes, ale, Si carent tecto, collige, si senio deliri, doce, si nudi, tege. Quid multis? Eum honorem parentibus imò eam honorificam beneficentiam debes ad sepulchrum usque. Honorato præterea Magistratus ac Præceptores tuos, atque hoc obseruantia debita. Promissione filii mi diuina fruëris, si morem gesseris præcepto diuino.

E iij Ne occis

CATECHISMVS

Ne occidito, (Atra bili percutere caueas, ne te rapiat præcipitem tristis iracundia, ita ut proximo tuo (qui est omnis homo) manus afferas. Iram reprime, à uerberando manus abstine, ne quid poenitendum committas. Infidias nemini strue. Inimicitiam procul fuge. Lites ac fori latratus te non decere puta. Fratrem obstricto collo in iudiciũ ne agas. Neminem oderis, nec inuideas ullius foelicitati. Contra uero dilige fratrem, à Christo Iesu dilectione petita, dilectum adiuua, adiutum alijs commenda, commendatũ fraternitate haud indignum iudica. In summa, cole amicitiam. Ne adulterium committito, (Coniunx castum tuere thalamum domi ac foris. Innuptus, aut esto continens,
aut

aut nubito. Corpus tuū templum
 Dei est, hoc tu si turpiter prophas
 nes, iam ē Dei templo Cloaca dia
 boli redditus, animā tuam uolens
 dedis tartareæ gehennæ. Sed lin
 gua quoq; casta sit, sicut decet san
 ctos. Turpiloquium enim audiri
 inter nos non debet, & piaculū est,
 lenoniam tolerare, fornices ferre.
 Accipe summam rei, adulteros una
 cum fornicarijs damnat Deus, eijcit
 Ecclesia, reprobat politia, infamat
 uicinia. Ne furtum facito, (Con
 tus re tua uiue, si est angusta, mode
 rare uictum, sin ampla, decide par
 tem in egentia membra communis
 Ecclesiæ. Mutua charitas furto rap
 pinaq; , ut plurimum, læditur, &
 rigor iuris excitatur. Eripī tibi ali
 quid permolestē fers, quur ergo qd
 E v tibi

CATECHISMVS

tibi fieri nolis, alteri facias? Cæterū enorme fœnus etiā exercere, furaci est. Nec ab hoc crimine diuersū fuerit, fraude negociari, & mangonizare mercimonia, dolosos mercatores atq; opifices fucatos fures neutiq; falso dixeris, gregarijs furunculis interuallo aliquo superiores.

Ne respondeto aduers. prox. tuū falsum testimoniū, id est, Cave ne ullo sermone aut literis cuius proximo noceas, sed huc incūbe, ut tam loquendo, q̄ scribendo prosis. A iudicialib. abhorre, si quādo de capite hominis alicuius agitur. Noli mentiri, nec mentientib. patronus esse. Errorem, si quē deprehendis, tanq; exitiale pestē uita, itē noxias fabulas. At cōtrā ueritati stude, illiq; modis omnib. assuesce. Euangeliū Christi Iesu sine fermento hæreticorū admixto, omniū lucidissima atq; puriss. ueritas est, hanc ama, hac oblectare ceu unico thesauro, ab hac nullus auellere. Ne concupiscito domū prox. hoc est, suā cuiq; facultatē saluam esse finito. Nihil tibi cū alienis ædibus aut prædijs aut hortis, aut nemo-

ECCLESIAE. 38

ribus, aut piscinis aut uiuarijs. Sine ijs ille fruatur, cui eiusmodi possidenda diuinitus obtigerunt. Tu tuis frui, tua forte contentus. Si Domino uisum fuerit, dabit tibi quoque, unde commodius uiuas in terra sin minus, opulentissima illa in coelis haereditas certo te manet.

Ne concupiscito uxorem proximi. &c. hoc est, ut substantiam huius saeculi, quae tua non est, ita familiam alienam tibi ne opta quidem, tantum abest, ut per uolentiam inuadas, tibi quoque usurpes. Vt alteri suam domum, tam domestica quam uis etiam intacta relinquito. Vxorē ille sibi duxit, sibi ductam habeat, sed sic quasi non habeat, quemadmodum exteriora bona omnia. Nec tibi quicquam rei cum illius famulatio, sicut nec illi cum tuo. Idem de iumentis senti. Quod tuum est, boni consule, quod est alterius, ne cupe. Primum Decalogi praeceptum cauet de alienis dijs, ultimum de alienis bonis. Deos alienos habere, idololatria est, bona aliena concupiscere, pleonexia est.

EPILOGVS DECALOGI.

CATECHISMVS

Qui diligit alterum legem expleuit. Siquidem illa: Non adulerabis, Non occides, Non furaberis, Non falsum testimonium dices, Non concupisces, & si quod aliud præceptum, in hoc sermone summam comprehenditur: Nempe, diliges proximum tuum, sicut teipsum. Dilectio proximo malum non operatur. Consummatio itaque legis, est dilectio. Rom. cap. xij. Rursum: Galat. v. Tota lex in uno uerbo completur, nempe hoc: Diliges proximum tuum, sicut teipsum. Idem Apostolus, i. Timoth. i. Finis præcepti est, charitas ex puro corde, & conscientia bona, & fide non simulata.

Finis.

DE

ECCLESIAE. 39

DE ECCLESIA

Christi.

Nosse debes, quomodo oporteat in domo Dei uersari, quæ est Ecclesia Dei uiuentis, columna & stabilimentum ueritatis, 1. Timoth. 3.

DE SCRIPTURA

sancta.

Omnis scriptura diuinitus inspirata, utilis ad doctrinam, ad reargutionem, ad correctionem, ad institutionem, quæ est in iustitia, ut integer sit Dei homo, ad omne opus bonum apparatus, 2. Tim. 3.

DE BAPTISMATE.

An

CATECHISMVS

An ignoratis, quod quicumqꝫ baptizati sumus in Christū Iesum, in mortem eius baptizati sumus? Sepulti igitur sumus una cum illo per baptismum in mortem, ut quemadmodum surrexit Christus ex mortuis per gloriam patris, ita & nos in nouitate uitæ ambulemus, Roma, cap. vi.

DE COENA DOMINI.

Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi uobis, quod Dominus Iesus in ea nocte qua tradebatur accepit panem: & postquam gratias egisset, fregit, ac dixit: Accipite, edite: Hoc meum est corpus, quod pro uobis frangitur, hoc facite in

ECCLESIAE. 40

cite in mei commemorationem. Itis
dem, & poculum peracta coena, di
cens: Hoc poculum nouum testa
mentum est in meo sanguine: hoc
facite quotiescunq; biberitis in mei
commemorationem. Quotiescunq;
que enim comederitis panem hūc,
& de poculo hoc biberitis, mor
tem Domini annuntiatis, donec ue
nerit. Itaq; quisquis ederit panem
hunc, aut biberit de poculo Domi
ni indigne, reus erit corporis, &
sanguinis Domini, probet autem
homo seipsum, & sic de pane illo
edat, & de poculo illo bibat. Nam
qui edit, aut bibit indigne, iudici
um sibi ipsi edit, & bibit non dis
iudicans corpus Domini,

i. Corinth. cap. xi.

DE

CATECHISMVS DE POENITENTIA.

Nisi poenitentiam egeritis, omnes peribitis, Luce xiiij. Poenitentiam age, alioquin ueniam tibi cito Apocalypsis, ij.

DE CONFIRMATIONE ne baptizatorum.

Cumq; Euangelizassent ciuitati illi, ac docuissent multos, reuersi sunt Lystram, & Iconium, & Antiochiam, denuo confirmantes animas discipulorum, exhortantesq; ut perseuerarent in fide: & quod per multas afflictiones oporteat nos intrare in regnum Dei. Acto. cap. xiiij.

DE ORDINE CLERI.

Huius

ECCLESIAE. 4)

Huius rei gratia reliqui te in creta, ut quæ defunt, pergas corrigere, & constituas oppidatim presbyteros, sicut ego tibi ordinaram: si quis est inculpatus &c. Titi cap. i.

DE CONIVGIO.

Honorabile est inter omnes coniugium, & cubile impollutum. Scortatores autem & adulteras iudicabit Deus. Hebre. cap. xiiij.

DE VNCTIONE.

Infirmatur quis inter uos? accersat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini. Et oratio fidei seruabit laborantem, & eriget eum
F Domi

CATECHISMVS

Dominus : & si peccata fuerit operatus , remittentur ei.

COMMUNATIO DIVINA , in filios inobedientiæ ,
ex Hieremiæ cap.

xxxv.

Nonne recipietis disciplina , ut obediatis uerbis meis , dixit Dominus : Firmatum est uerbum leho nadab filij Rechab , quod præcepit filijs suis , ut non biberent uinum , & non biberunt usque ad diem hanc , quia paruerunt præcepto patris sui , ego autem locutus sum ad uos mane surgendo , & loquendo , & non obedistis mihi. Misitque ad uos omnes seruos meos prophetas mane surgendo , & mittendo , dicendo :

cendo: Conuertimini obsecro unusquisque à uita sua mala. Et bona facite opera uestra, & ne ambuletis post deos alienos, ut seruiatis eis, & habitabitis in terra quam dedi uobis, & patribus uestris, & non inclinastis aurem uestram, nec obedistis mihi. Quia firmauerunt filij Iehonadab, filij Rechab præceptum patris sui quod præcepit eis, populus autem iste non obediuerunt mihi. Idcirco sic dixit Dominus Deus exercituum DEVS Israël: Ecce adduco super Iehudah, & omnes habitatores Ierusalem, omne malum quod locutus sum super illos, pro eo quod locutus sum ad eos & non audierunt, uocaui illos, & non responderunt. Domui autem Rechabitarum dixit Irmeias
F ij hu: Sic

CATECHISMVS

hu : Sic dixit Dominus exercituum
Deus Israël : Pro eo quod obedi-
stis præcepto Iehonadab patris ue-
stri, & custodistis omnia mandata
eius, & fecistis iuxta omnia quæ
præcepit uobis. Propterea, sic dixit
Dominus exercituum Deus Israël:
Non excidetur uir de Iehona-
dab filio Rechab stans in
conspectu meo cun-
ctis diebus.

FINIS.

Ezech. IX.

**Signa T H A V super frontem gementium &
dolentium super cunctis abominationibus.**

Vidi preuenturantes, & tabescebam. Psalm. 138.

Tristitia vestra vertetur in gaudium. Ioan. 16.

Matth. 7.

Beati qui lugent, quia consolationem accipient.

**Stulte quid est mundus, mortis nisi causa futurae
En ruit in uitijis, en perit ille suis.**

I. Ioan. 2.

**Mundus transit, & concupiscentia eius : Qui
aut facit uoluntatem Dei, manet in eternum.**